

Біологічні системи. Т. 9. Вип. 1. 2017. С. 87-107.

2. Малиновський А.К. Основні напрями та результати досліджень фітоінвазій. *Наукові записки державного природознавчого музею. Вип. 34. Львів, 2018. С. 55-68*

3. Протопопова В.В. Фітоінвазії. Аналіз основних термінів. *Промышленная ботаника. Вып. 5. С. 55-60.*

4. Протопопова В.В. Фітоінвазії в Україні як загроза біорізноманіттю: сучасний стан, завдання на майбутнє. К. 2002. – 32 с.

ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ РОДИНИ ПЛАСТИНЧАСТОВУСІ – SCARABAEIDAE

Харишин І. М., Голіней Г. М.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Комахи – найчисленніші на нашій планеті живі істоти. За сучасними оцінками, кількість видів комах перевищує один мільйон, що становить 70 % усіх видів тварин, поширених на Землі, вважають, що їх є набагато більше.

Визначено у світі більше 400000 видів, а в Україні – близько 25-30 тисяч видів ряду Твердокрилі (Coleoptera). Одна з численних родин жуків – родина Пластинчастовусі – Scarabaeidae, яка об'єднує близько 25000 видів, в Україні – близько 230 видів [1, с. 57].

Довжина тіла комах – 0,2–15 см. Найбільшим видом родини є жк-геркулес (*Dynastes hercules*), що зустрічається в Центральній та Південній Америці. Самці цього жука можуть досягати довжини 160–165 мм; досягають розмірів невеличкого птаха. Другим за величиною є вид *Dynastes neptunus* з максимально зареєстрованою довжиною самця 158 мм [2, с. 95].

До пластинчастовусих належать і найважчі жуки у світі – окремі самці ряду видів голіафів з довжиною 95–100 мм, за життя можуть важити, за одними даними – 47 грамів, а за іншими – до 80–100 грамів.

Комахи дуже різноманітні за формою та довжиною тіла, кольором, наявністю шипів, рогів, виростів на спинці та голові –

все це робить їх однією з найулюбленіших родин серед жуків для колекціонування ентомологами.

Вивчення видового складу родини Пластинчастовусі – Scarabaeidae ряду Твердокрилі – Coleoptera є актуальним, оскільки більшість видів є комахами, які мають велике практичне значення.

В дослідженні визначено і охарактеризовано види комах, які виявлено в фауні. Список комах з родини Пластинчастовусі включає визначених 19 родів, 25 видів.

З родини Пластинчастовусі – Scarabaeidae поширеними видами є: жук носоріг європейський – *Oryctes nasicornis*, хрущ травневий західний – *Melolontha melolontha*, гнойовик звичайний – *Geotrupes stercorarius*, гнойовик лісовий – *Geotrupes stercorosus*, кравчик-головач – *Lethrus apterus*, копр місячний – *Copris lunaris*, онтофаг – *Onthophagus nuchicornis*, гнойовик червононогий – *Aphodius rufipes*, гнойовик копач – *Aphodius fossor*, хрущ мармуровий – *Polyphylla fullo*, хрущ волохатий – *Anoxia pilosa*, жук хлібний – *Anisoplia austriaca*, хрущик луговий – *Anomala dubia*, хрущик садовий – *Phyllopertha horticola*, хрущ волосистий східний – *Anoxia orientalis*, пістряк короткокрилий – *Valgus hemipterus*, хрущ червневий, нехрущ – *Amphimallon solstitialis*, бронзівка золотиста – *Cetonia aurata*, бронзівка металева – *Potosia metallica*, бронзівка угорська – *Potosia hungarica*, оленка – *Epicometis hirta*, бронзівка смердюча – *Oxythyrea funesta* [3, с. 395].

Виявлено, що до Червоної книги України віднесено види: скарабей священний – *Scarabaeus sacer* (природоохоронний статус – зникаючий), бронзівка особлива – *Protaetia (Cetonischema) speciosa speciosa* і жук-самітник – *Osmoderma barnabita* (природоохоронний статус – вразливий) [4].

Список використаних джерел

1. Атлас комах України / Гусев В. І. та ін. К.: Рад. шк., 1962. 224 с.
2. Бригадиренко В. В. Основи систематики комах: Навч. посіб. Д.: РВВ ДНУ, 2003. 204 с.
3. Трибель С. О., Стригун О. О., Гаманова О. М. Найпоширеніші в Україні пластинчастовусі фітофаги і їх шкідливість / *Захист і карантин рослин*. 2014. С. 386–414.
4. Червона книга України: Тваринний світ. К.: Глобалконсалт, 2009. 600 с.